

Reactie

Internetconsultatie omtrent verslechtering van verbouwingseisen qua brandveiligheid

A.J.P.M Goesten

27-01-2025

In het Verzamelbesluit Besluit bouwwerken leefomgeving 2025 worden enkele aanpassingen aangegeven. Hieronder zijn enkele “ondergeschikte wijzigingen”. Een van deze “ondergeschikte wijzigingen” is een grote verslechtering op het gebied van de verbouw-brandveiligheidseisen. Ik ben werkzaam als Adviseur Brandveiligheid en Bouwfysica bij het bedrijf Sweco Nederland BV. Dit stuk is geschreven op persoonlijke titel.

Eerst worden enkele korte opmerkingen gemaakt over de voorgenomen wijzigingen gerelateerd aan PUR-sputisolatie en aan tijdelijke bouw. Daarna gaat het over de wijziging van de brandveiligheidsregels bij verbouw.

Kort over de wijzigingen bij het PUR-schuim

Het voorstel tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving omtrent PUR-isolatie is zeer onduidelijk. In het artikel van Bbl zelf wordt steeds verwezen naar “*het maken en aanbrengen van PUR-schuim in een woonfunctie*”. Deze zin betekent dat zelfs het gebruik van kleine spuitbussen onder de nieuwe regels vallen. Echter, volgens de nota van toelichting heeft dit “*alleen betrekking op PUR-schuim dat op locatie wordt gemaakt uit twee componenten, te weten polyol en isocyaan, waaraan een blaasmiddel wordt toegevoegd.*” Het zinsdeel van het artikel en de tekst van de nota wijken van elkaar af. Dit zal veel verwarring veroorzaken in de praktijk bij particulieren, bouwbedrijven en toetsende ambtenaren. Immers het woordje “en” wordt niet altijd in het Bbl gebruikt als benodigde gelijktijdige condities. In plaats daarvan zou beter gesproken kunnen worden van “*het aanbrengen van PUR-schuim dat op locatie in de woonfunctie wordt gemaakt.*”.

Kort over de wijzigingen bij tijdelijke bouw

Er wordt een nieuw artikel 5.26 toegevoegd, waarbij er gesproken wordt van brandwerendheid tegen branddoorslag en brandoverslag in de richting van een aangrenzend gelegen gebouw. Het gaat om “**weerstand** tegen branddoorslag en brandoverslag”. En dus niet “**brandwerendheid** tegen branddoorslag en brandoverslag”. Want de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (wbdb) kan ook zonder brandwerendheidsmaatregelen gehaald worden, namelijk door een bepaalde afstand tussen brandcompartimenten via de buitenlucht.

Daarnaast zou er ook nog een fout hersteld kunnen worden omtrent geluid van warmtepompen en airco’s bij tijdelijke bouw. Volgens artikel 4.109 geldt bij tijdelijk bouw die korter dan 10 jaar zal staan dat deze units 50 dB(A) mogen produceren in plaats van 40 dB(A) op de perceelgrens. Deze uitzondering geldt niet alleen vanuit warmtepompen en airco’s van tijdelijke units richting andere tijdelijke units, maar ook vanuit warmtepompen en airco’s van tijdelijke units richting permanente woningen. Nu geldt volgens lid 2 van artikel 5.14 bij verbouw een strengere eis dan bij tijdelijke nieuwbouw (minder dan 10 jaar). Het is zeer vreemd dat tijdelijke units meer lawaai mogen maken richting de burens, want de eis is om de burens te beschermen en niet de gebruikers van het tijdelijke bouwwerk.

Brandveiligheid-verslechtering bij verbouwing

Het grootste kritiekpunt ligt bij de wijzigingen gerelateerd aan de verbouwingseisen op het gebied van brandveiligheid. In deze reactie wordt in het bijzonder geconcentreerd op de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (wbdbo). En in mindere mate op die van rookdoorgangweerstand.

Bij het verzamelbesluit 2025 zal artikel 5.13 hierna luiden:

Lid 1. Bij het verbouwen van een bouwwerk wordt, in aanvulling op artikel 5.4, uitgegaan van de in paragraaf 4.2.8 bedoelde weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van ten minste 30 minuten, of het rechtens verkregen niveau als dat hoger is.

Lid 2. Bij het nieuw aanbrengen van een constructieonderdeel is het eerste lid alleen van toepassing als de brandwerendheid van het constructieonderdeel bepaald kan worden volgens NEN 6069.

Logica-schending en betekenisvernietiging

Het nieuwe lid 2 is in contradictie met lid 1.

Lid 1 stelt: De eis = 30 minuten wbdbo

Lid 2 stelt: De wbdbo = niet-wbdbo

Dit is dus tegen de logica en de betekenis van woorden.

In de nota bij deze wijziging bij het verzamelbesluit staat dat wbdbo is gedefinieerd in NEN 6068 als “kortste tijd die een brand nodig heeft om zich uit te breiden van de ene ruimte naar de andere ruimte”. Bijvoorbeeld:

- Als het gaat om doorslag dan zorgt de brandscheiding met de laagste brandwerendheid per definitie voor de werkelijke wbdbo. Als er een dikke betonnen wand van 60 minuten met een brandwerende deur van 20 minuten en een brandwerende deur van 30 minuten, dan is de werkelijke wbdbo slechts 20 minuten.
- Bij brandoverslag (zonder brandwerende gevels) bepaalt de kortste afstand wat de wbdbo is. Zelfs als alle interne scheidingen aan 30 minuten voldoen, maar er een traject is via de buitenramen ter waarde van 20 minuten, dan is de wbdbo nog steeds 20 minuten.
- Als alle constructieonderdelen in brandscheidingen aan 60 minuten volgens NEN 6069 voldoen, maar de constructie stort in rond 20 minuten, waarbij zeker is dat alle brandwerende constructieonderdelen van 60 minuten kapotgaan, dan is de wbdbo slechts 20 minuten.

De wbdbo is tussen ruimten (“brandruimten”) zoals brandcompartimenten, dus het gaat om trajecten. Brandwerendheid gaat om constructies en constructieonderdelen. Het voorstel van lid 2 verklaart opeens dat “wbdbo” bepaald moet worden op het niveau van een constructieonderdeel. Op dat moment houdt “wbdbo” op om nog langer wbdbo te zijn. Dus brandwerendheid (genoemd in lid 2) is niet hetzelfde als wbdbo. Het is totaal tegen de logica om te denken dat lid 2 opeens iets kan zeggen over de wbdbo van lid 1 met het woord “brandwerendheid”.

Een brandoverslagtraject (zonder brandwerende voorziening voor de verbouwing) kan daarnaast niets te maken hebben met brandwerendheid (NEN 6069). Dus lid 2 zou betekenen dat er voor brandoverslag gekeken moet worden naar de trajecten tussen ruimten

ongeacht gevelwijzigingen? Dat zou wel moeten, want anders wordt er helemaal niet voldaan aan lid 1 qua wdbdo.

Een soortgelijke wijziging wordt ook nog voorgesteld bij rookdoorgangweerstand. Lid 2 van artikel 5.13a komt te luiden: *“Bij het nieuw aanbrengen van een constructieonderdeel is het eerste lid alleen van toepassing als de rookdoorlatendheid van het constructieonderdeel bepaald kan worden volgens NEN 6075.”*

Ook hier verwijst het eerste lid alleen naar Ra en R200. En net als wdbdo verwijzen Ra en R200 naar de situatie op ruimteniveau waar dus alle trajecten van belang zijn. En weer in een voorgestelde tweede lid wordt dan Sa en S200 gelijkgesteld met Ra en R200. Dit terwijl Ra/R200 weer totaal verschillende zaken zijn dan Sa/S200. De huidige situatie is als volgt: Als alle trajecten tussen een bestaand brandcompartiment en een bestaande extra beschermde vluchtroute wordt aangepast dan pas treedt de verplichting in werking. Dat is logisch, want de zwakste schakel is leidend bij rookdoorgang.

Wijzigingen van bestaande regels

Er wordt in het voorstel voor het Verzamelbesluit net gedaan alsof dit een verduidelijking is van de huidige situatie, maar dat is het niet. Naast dat ik ingehuurd word door mensen met plannen voor het aanbrengen van nieuwe brandscheidingen, doe ik ook bouwvergunningcontroles in opdracht van Gemeenten, Dit doe ik voor de gemeenten Halderberge, Kapelle, Reimerswaal, Etten-Leur, Westerkwartier en soms Schouwen-Duiveland. En vroeger ook nog voor Woensdrecht en Zundert. Ook heb ik rapporten van concurrenten nagekeken voor klanten. En veel gesprekken gehad met de brandweer.

In alle gevallen wordt bij het introduceren van nieuwe brandcompartimenten in bestaande gebouwen altijd 30 minuten aangehouden in de betekenis van weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag. En hierbij worden altijd alle trajecten tussen deze brandcompartimenten veranderd om de benodigde brandwerendheid te halen voor de wdbdo-eis van 30 minuten. Er werd nooit gesuggereerd bij de tientallen verbouwingsprojecten die ik heb zien langs komen dat alleen nieuwe delen in scheidingen aangepast hoeven te worden naar 30 minuten. Altijd worden bestaande wanden, plafonds, vloeren, doorvoeringen en geveldelen opgewaarderd naar 30 minuten. De reden dat iedereen dit zodanig bij de huidige regelgeving uitvoert, is omdat deze mensen snappen wat wdbdo betekent. En zij weten ook het verschil is tussen brandwerendheid en wdbdo.

Ook wordt er beweerd dat als er een deur wordt vervangen zonder vervanging van de kozijnen dat de deuren opeens niet 30 minuten hoeven te zijn. Deze uitzondering is totaal onnodig. Als delen van brandscheidingen niet precies volgens de normen gerealiseerd kunnen worden, dan kan er al decennia gekozen worden voor een gelijkwaardige oplossing. Bijvoorbeeld de RVB-richtlijn voor deuren, ramen en ander soort puien. Dit is een standaardoplossing die gebruikt kan worden bij voorzieningen met brandwerendheid tot en met 30 minuten. Reparaties en onderhoud zijn niet-vergunningsplichtig, waarbij dit vaak toegepast wordt onder begeleiding van adviesbureaus. Maar ook bij vergunningsplichtige verbouwingen wordt deze methode toegepast met goedkeuring van het bevoegd gezag. Bij inspecties van de brandweer of gemeenten aan gebouwen wordt ook vaak praktisch gekeken in de geest van de betreffende gelijkwaardige oplossingen. En als de RVB-richtlijn niet bruikbaar is, dan kan er altijd een Expert Judgement gevraagd worden bij adviseurs van bedrijven die brandtesten doen in laboratoria.

Risico's en nutteloze maatregelen

Niet voor niets is de eis geïntroduceerd dat scheidingen van 20 minuten opgewaarderd moesten worden naar 30 minuten. Een waarde van 20 minuten is namelijk niet goed genoeg. Volgens de algemene nota van toelichting van Bbl wordt ervan uitgegaan dat binnen 15 minuten na start brand de brand is ontdekt door de gebruikers of bewoners. En dat binnen 15 minuten na ontdekking van de brand er gevlucht wordt. Dat betekent een vluchttijd van 30 minuten, terwijl bestaande bouw slechts 20 minuten levert aan veiligheid. Bij functiewijziging van een gebouw naar een andere gebruiksfunctie hoeft er slechts voldaan te worden aan de eisen voor bestaande bouw voor de nieuwe gebruiksfunctie. Pas rond 30 minuten is de brandweer aanwezig en operationeel bij de brand.

De eisen zijn niet voor niets gesteld voor elke traject tussen (sub)brandcompartimenten onderling en richting (extra) beschermde vluchtroutes. Want dan pas heeft de strengere eis van 30 minuten nut. Immers:

- Het heeft geen nut om een brandwerende deur van 30 minuten te plaatsen, als de trajecten via de gevels, doorvoeringen in wanden, plafonds en vloeren nog steeds 20 minuten mag zijn. Helemaal absurd wordt het als er scheidingen van 30 minuten worden aangebracht die binnen 20 minuten instorten.
- Als alleen bijvoorbeeld de nieuwe wand moet voldoen aan 30 minuten, dan hoeft de aansluiting van de wand met het houten dak weer niet voldoen aan 30 minuten. Want het houten dak is niet nieuw. De randaansluiting is geen constructieonderdeel, maar een connectie tussen twee constructieonderdelen.
- Als er een brandwerende metal-stud-wand is die dunner is dan 100 mm dan moeten nu bij een brandwerende doorvoering er extra gipsplaten toegepast worden om de 100 mm te behalen. Immers alle brandwerende doorvoeringen worden getest bij wanden met een dikte van 100 mm. Bij deze versie van het verzamelbesluit hoeft dat niet, zodat de nieuwe brandwerende doorvoering niet de 30 minuten kan halen.
- Bij brandoverslag (zonder brandwerende gevels) bepaalt de kortste afstand de wbdbo. Zelfs als alle interne scheidingen aan 30 minuten voldoen, maar er een traject is via de ramen van 20 minuten, dan is de wbdbo nog steeds 20 minuten.
- De eisen van rookdoorgangsweerstand zijn gesteld in Ra en R200 als alle trajecten tussen (sub)brandcompartimenten en (extra) beschermde vluchtroutes. Zeker rook zoekt de weg van de minste weerstand. Volgens de voorgestelde wijziging betekent dat als een doorvoering vervangen wordt in een scheiding tussen woning (brandcompartiment) en gang (EBV), dat die een kanaal voorzien moet worden van speciale dure rookkleppen, rookmelders en de benodigde elektrische voorzieningen. Terwijl de andere doorvoeringen en deuren blijft zoals het was. Dat betekent dat bij brand in de woning toch de gehele gang wordt gevuld met rook, want de deur en alle niet-aangepaste doorvoeringen zijn nog steeds niet rookwerend (zoals bedoeld met Ra en R200). Dan is die gehele dure investering totaal nutteloos.

De toevoeging van lid 2 houdt totaal geen rekening mee met het doel van de introductie van de eis voor 30 minuten. Namelijk om te zorgen dat de brand zich niet uitbreidt binnen 30 minuten naar andere brandcompartimenten. En om daarmee mensen meer tijd te geven om zichzelf te redden. En om de brand beperkt te houden, totdat de brandweer na 30 minuten aanwezig, voorbereid en klaar voor actie zijn.

Conclusie

Als Adviseur Brandveiligheid en Bouwfysica ben ik zeer verbaasd over de wijzigingen gerelateerd aan brandwerendheid en rookdoorgangsweerstand bij verbouwing. (Ook over de zinnen gerelateerd aan PUR-schuim en tijdelijke bouw.) De wijzigingen aan de verbouweisen is tegenstrijdig met de vele trends en ontwikkelingen binnen de regelgeving, namelijk:

1. Het is tegen de trend en doelstelling om de eisen qua brandveiligheid strenger te maken.
2. Het is tegen de trend om rekening houden met de vergrijzing van de Nederlandse bevolking.
3. Het is tegen het doel om rekening te houden met de veiligheid van brandweer, want ze zijn terecht terughoudend geworden met binneninzet. Deze verslechtering betekent dat gebouweigenaren minder brandveiligheidsmaatregelen hoeven te nemen. En de brandweer moet weer de gevolgen oplossen als het misgaat.
4. Het is tegen het veelvoorkomende doel om Bbl niet te veel af te laten wijken van Bouwbesluit 2012. Dit is een gigantische verandering van hoe er omgegaan wordt met de verbouwingseisen.
5. De betekenis van de termen wordt niet goed toegepast. Eerst worden eisen verwoord in wdbdo en Ra/R200. Om daarna heel de betekenis van wdbdo en Ra/R200 teniet te doen.
6. Daarnaast wordt er net gedaan of dit een technische aanpassing is, maar dit is in werkelijkheid een flinke verslechtering. Zover ik weet heeft het parlement geen opdracht gegeven om de Nederlandse brandveiligheidsregelgeving te verslechteren.

Het lijkt erop dat de herschrijvers van het Bbl het principe het verbouwingsprincipe heilig verklaren ten opzichte van de veiligheid. Vaak wordt in begeleidend schrijven van Verzamelbesluit 2025 verwezen naar het algemene principe dat alleen te wijzigen delen moeten voldoen aan de verbouwingsregels. Echter, dit is zeer selectief. Want er zijn ook afwijkingen ten opzichte van de verbouwingsprincipes. Bijvoorbeeld het voorstel om artikel 5.4 te wijzigen, waarbij alleen de eis voor duurzame energieopwekking geldt. Zelfs als de initieel geplande wijziging niets met energieopwekking te maken heeft. Als hierbij een uitzondering gemaakt wordt voor duurzaamheid, dan kan er ook een uitzondering gemaakt worden om de kans op doden bij brand te verminderen. Om die reden moet de geplande wijziging van artikel 5.4 vervallen, want die uitzondering over afdeling 5.3 geldt dan ook nog steeds voor de wdbdo-eis van 30 minuten bij het nieuw introduceren van brandscheidingen.

In afdeling 5.4 worden voor functiewijzigingen naar woonfuncties tegenwoordig nog eisen benoemd, ongeacht wat de status van het bestaande gebouw is en wat het rechtens verkregen niveau is. Dan is de huidige staat van 30 minuten ook rechtvaardig. Zeker voor woonfuncties en logiesfuncties (zoals voor arbeidsmigranten) als er veel nieuwe brandcompartimenten worden geïntroduceerd.

Door de woningcrisis worden steeds meer grote bestaande panden omgebouwd naar woongebouwen met meerdere woonfuncties. Door de vergrijzing zijn mensen steeds slechter zelfredzaam. De brandweer heeft een tekort aan mensen. Het is dan ook onwenselijk dat het betreffende deel wordt doorgevoerd. Het betreffende voorstel vertroebelt ook nog de betekenissen van woorden. Het leidt tot dure maatregelen die niet gaan werken.